

Slovak international scientific journal

№39, 2020

Slovak international scientific journal

VOL.2

The journal has a certificate of registration at the International Centre in Paris – ISSN 5782-5319.

The frequency of publication – 12 times per year.

Reception of articles in the journal – on the daily basis.

The output of journal is monthly scheduled.

Languages: all articles are published in the language of writing by the author.

The format of the journal is A4, coated paper, matte laminated cover.

Articles published in the journal have the status of international publication.

The Editorial Board of the journal:

Editor in chief – Boleslav Motko, Comenius University in Bratislava, Faculty of Management

The secretary of the journal – Milica Kovacova, The Pan-European University, Faculty of Informatics

- Lucia Janicka – Slovak University of Technology in Bratislava
- Stanislav Čerňák – The Plant Production Research Center Piešťany
- Miroslav Výtisk – Slovak University of Agriculture Nitra
- Dušan Igaz – Slovak University of Agriculture
- Terézia Mészárossová – Matej Bel University
- Peter Masaryk – University of Rzeszów
- Filip Kocisov – Institute of Political Science
- Andrej Bujalski – Technical University of Košice
- Jaroslav Kovac – University of SS. Cyril and Methodius in Trnava
- Paweł Miklo – Technical University Bratislava
- Jozef Molnár – The Slovak University of Technology in Bratislava
- Tomajko Milaslavski – Slovak University of Agriculture
- Natália Jurková – Univerzita Komenského v Bratislave
- Jan Adamczyk – Institute of state and law AS CR
- Boris Belier – Univerzita Komenského v Bratislave
- Stefan Fišan – Comenius University
- Terézia Majercakova – Central European University

1000 copies

Slovak international scientific journal

Partizanska, 1248/2

Bratislava, Slovakia 811 03

email: info@sis-journal.com

site: <http://sis-journal.com>

CONTENT

ECONOMY

Volontyr L., Potapova N.

INFORMATION SUPPORT FOR FORECASTING THE
REGULATORY MONETARY VALUATION OF
AGRICULTURAL LAND IN UKRAINE..... 3

Hutsalenko O.

ECOLOGICAL AND ECONOMIC ASPECTS OF ORGANIC
BEEKEEPING PRODUCTION 10

Tomashuk I.

STATE REGULATION AS A TOOL FOR INCREASING THE
COMPETITIVENESS OF RURAL AREAS OF UKRAINE... 23

Chudak L.

COMPLIANCE CONTROL IN CORPORATE
MANAGEMENT..... 43

Shevchuk O.

FINANCIAL STABILITY OF THE ENTERPRISE. FORECAST
AND ADEQUACY OF THE MATHEMATICAL MODEL... 52

Ruzakova O.

CONSISTENCY OF EXPERT OPINIONS DETERMINATION
IN FINANCIAL ANALYSIS WITH USE SPECTRAL
APPROACH..... 60

POLITICAL SCIENCES

Bader A.

DETERMINATION AND CLASSIFICATION OF WAR AND
MILITARY CONFLICT AS A TYPES OF ARMED
VIOLENCE 70

**ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ****Томащук І.В.***асистент кафедри аналізу та статистики
Вінницький національний аграрний університет,
Україна, Вінниця***STATE REGULATION AS A TOOL FOR INCREASING THE COMPETITIVENESS OF RURAL
AREAS OF UKRAINE****Tomashuk I.***assistant of the department of analysis and statistics
Vinnytsia National Agrarian University
Ukraine, Vinnytsia***Анотація**

У статті досліджено основні складові впливу державного регулювання на стійкий розвиток сільських територій України. Зазначено, що стратегія ефективного розвитку сільських територій повинна ґрунтуватися на прискореному розвитку їх інвестиційно-інноваційного потенціалу. Наголошено про необхідність державного фінансового регулювання розвитку сільських територій, яка зумовлена тим, що за будь-якого типу економічної системи основним призначенням держави є забезпечення фінансовими ресурсами тих потреб, які не можуть бути задоволені через ринковий механізм. Визначено, що стабільний місцевий економічний розвиток надає можливості працевлаштування економічно активного населення в регіоні, і є основою для підвищення добробуту місцевих мешканців, сприяє підвищенню якості життя на всій території країни. Зроблено висновки, що економічна політика сільських територій має ґрунтуватись не на модифікаціях управлінського впливу, а на побудові господарського інституту власних системних структурно-економічних зрушень, можливостей використання власного потенціалу.

Abstract

The article examines the main components of the influence of state regulation on the sustainable development of rural territories of Ukraine. It is stated that the strategy of effective development of rural territories should be based on accelerated development of their investment and innovative potential. It is emphasized the need for state financial regulation of rural development, which is due to the fact that for any type of economic system, the main purpose of the state is to provide financial resources for those needs that cannot be met through the market mechanism. It is determined that stable local economic development provides employment opportunities for economically active population in the region and is a basis for improving the well-being of local residents, contributing to improving the quality of life throughout the country. It is concluded that the economic policy of rural territories should be based not on the modifications of managerial influence, but on the construction of an economic institute of its own systemic structural and economic shifts, opportunities to use its own potential.

Ключові слова: сільські території, управління розвитком, реформування, державна підтримка, децентралізація, модернізація.

Keywords: rural areas, development management, reform, state support, decentralization, modernization.

Постановка проблеми у загальному вигляді.

В умовах формування ринкових відносин на селі, особливо в період економічної нестабільності в країні, дослідження передумов забезпечення збалансованого потенціалу сільського розвитку на основі внутрішньо орієнтованих мотиваційних чинників, обґрунтування пріоритетних видів економічної діяльності сільських територій регіону з дотриманням екологічних вимог стає вкрай актуальним. Одним з основних напрямів реформування механізму управління регіональним розвитком є розвиток місцевої ініціативи [2; 18]. Сьогодні сільські території і поселення країни перебувають під впливом суперечливих процесів реформування економічної основи їхнього розвитку, що посилює невизначеність і обумовлює появу соціальних ризиків у частині організації господарської діяльності та одержання населенням необхідного рівня трудового доходу і, відповідно, рівня та якості життя.

Здійснювані наразі трансформаційні зміни на сільських територіях на тлі процесів децентралізації чинної системи управління створюють нові умови, більш чи менш сприятливі для успішної організації життєдіяльності сільського населення за місцем проживання.

Поглиблення євроінтеграційних процесів вимагають формування нової моделі сільського розвитку, адаптованої до світових стандартів, посилюють його роль у соціально-економічному розвитку України та її регіонів.

Таким чином, тематика, яка розглядається у статті, а саме управління та державне регулювання як невід'ємна умова розвитку потенціалу сільських територій є досить актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що перешкоди ефективного розвитку сільських територій перебувають у центрі уваги наукових розвідок багатьох науковців та практиків – еконо-

містів, соціологів, фахівців з сільського господарства та державного управління, політиків. Значний внесок в дослідження сталого розвитку сільських територій доповнили Г. Калетнік, І. Гончарук, О. Бобровська, Л. Газуда, С. Газуда, К. Мазур, В. Луцяк, Я. Жаліло, Т. Заяць, Т. Зінчук, О. Павлов, О. Козирева, К. Козирев, З. Смутчак, І. Чугунов, та інші. Проте, проблеми та перспективи управління та державного регулювання як невід'ємної умови розвитку потенціалу сільських територій є надзвичайно актуальними і потребують подальшого вивчення з метою вирішення завдань поліпшення якості життя сільського населення і вивчення регіональних особливостей сталого розвитку сільських територій.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Практична реалізація полягає у застосуванні методу делегування повноважень, як один із способів встановлення компетенції місцевих органів публічної влади, що є важливою складовою частиною децентралізації виконавчої влади, і має велике значення для всіх процесів побудови правової держави й, зокрема, для підвищення ефективності діяльності системи місцевих органів публічної влади. Інститут делегування повноважень в сучасних умовах є важливим для функціонування публічної влади на сільських територіях.

Крім того, запровадження програмно-цільового методу у бюджетному процесі розвитку сільських територій сприятиме забезпеченню прозорості бюджетного процесу, що чітко визначає цілі і завдання, на досягнення яких витрачаються бюджетні кошти регіону, що в свою чергу підвищить рівень контролю за результатами виконання бюджетних програм. Це допоможе здійснити упорядкування організації діяльності головного розпорядника бюджетних коштів щодо формування і виконання бюджетних програм шляхом чіткого розмежування

відповідальності за реалізацію кожної бюджетної програми між головним розпорядником бюджетних коштів та відповідальними виконавцями бюджетних програм [5; 6]. Головним пріоритетом даного метого є посилення відповідальності головного розпорядника бюджетних коштів за дотримання відповідності бюджетних програм законодавчо визначеній меті його діяльності, а також за фінансове забезпечення бюджетних програм розвитку потенціалу сільських територій і результатів їх виконання. Такий підхід призведе до підвищення якості розроблення бюджетної політики, ефективності розподілу і використання бюджетних коштів на розвиток сільських територій.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає у вивченні існуючих проблемних питань, які стосуються управління та державного регулювання розвитком ресурсного потенціалу сільських територій й визначення основних напрямів його вдосконалення. Також комплексно теоретико-практичному дослідженню питань управління та державного регулювання сільського розвитку, зокрема обґрунтуванню соціально-економічних і екологічних проблем розвитку українського села, виокремленню припад сільських територій, формуванню організаційно-економічного механізму державної підтримки їх розвитку та реалізації сучасної державної аграрної політики.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах ринкового середовища особливої актуальності набуває проблема пріоритетного сільського розвитку, в тому числі розвитку сільських територій, оскільки тут реалізуються соціально-економічні інтереси різних статевих-вікових груп населення, відносини суспільства і людини, задовольняються матеріальні та духовні їх потреби, створюються належні умови життєдіяльності (табл.1).

Таблиця 1

Класифікація припад сільських територій

	Назва	Характеристика
I →	Природні	- мальовничий ландшафт; - наявність та можливості для використання природних ресурсів; - низька деградація природного вигляду територій.
II →	Географічні	- близькість до транспортних магістралей; - наближеність до міст та бізнес-центрів.
III →	Соціальні	- розвиненість соціального капіталу; - соціальна стабільність та згуртованість; - активність громади; - самоуправління.
IV →	Економічні	- баланс локального ринку праці; - наявність бізнес-перспектив; - рівень витрат на життя; - розвиненість обслуговуючої інфраструктури.
V →	Екологічні	- унікальне природне середовище; - природно-заповідні території; - національні природні і регіональні ландшафтні парки.
VI →	Культурні	- ендогенна культурна специфіка; - спосіб життя; - розвиток локальних промислів; - історична цінність територій.

*Джерело: сформовано автором за результатами дослідження

Початок XXI ст. характеризується необхідністю реалізації стратегії і політики раціональних структурних змін та модернізації економіки України з урахуванням посилення дії ендогенних факторів, які впливають на розвиток сільських територій. Зазначена стратегія повинна ґрунтуватися на прискореному розвитку інвестиційно-іннова-

ційного потенціалу як внутрішнього джерела якісного розвитку за умов визначення доцільного рівня відкритості економіки. При цьому досягається переміщення внутрішніх ресурсів у конкурентоспроможні види діяльності, що забезпечують відносно стійкий ефект зростання із одночасним посиленням позицій національного виробника (рис. 1) [1; 2].

Рис. 1. Основні принципи розробки власної економічної політики розвитку сільських територій регіону
*Джерело: сформовано автором за результатами дослідження

Сьогодні державне регулювання розвитку сільських територій забезпечує Міністерство розвитку громад та територій України. Метою діяльності (місією) головного розпорядника коштів державного бюджету (Міністерства розвитку громад та територій України) є забезпечення формування та реалізація державної регіональної політики, державної житлової політики і політики у сфері будівництва, архітектури, містобудування, житлово-комунального господарства, зокрема щодо: територіальної організації влади, адміністративно-територіального устрою, розвитку місцевого самоврядування; збереження традиційного характеру

середовища населених пунктів; промисловості будівельних матеріалів; благоустрою населених пунктів, поводження з побутовими відходами, поховання, технічної інвентаризації об'єктів нерухомого майна, питної води та питного водопостачання. Забезпечення формування та реалізація державної політики у сфері архітектурно-будівельного контролю та нагляду, ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, енергозбереження, відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива [15]. У таблиці 2 наведено інформацію щодо основних складових (стратегічних цілей) Міністерства розвитку громад та територій України на 2020-2022 роки.

Стратегічні цілі та показники результату діяльності Міністерства розвитку громад та територій України згідно бюджетного запиту на 2020-2022 роки (Форма 2020-1)

Найменування показника результату	Одиниці виміру	2018 рік (звіт)	2019 рік (затверджено)	2020 рік (проект)	2021 рік (прогноз)	2022 рік (прогноз)
Збільшення спроможних, самодостатніх територіальних громад, розвиток та реалізація програм будівництва доступного житла, утворення нормативної бази, інтегрованої у міжнародно-правовий простір, запровадження стимулюючого ціноутворення для фінансування модернізації комунальної інфраструктури						
Прогнозна кількість інвестиційних програм/проектів регіонального розвитку	Од.	806,0	707,0	1 092,0	1 189,0	1 290,0
Прогнозна кількість об'єднаних територіальних громад, яким надається державна фінансова підтримка на формування інфраструктури	Од.	665,0	806,0	1 005,0	-	-
Кількість інфраструктурних проектів	Од.	2 376,0	2 682,0	2 682,0	-	-
Рівень реалізації інфраструктурних проектів	%	97,9	100,0	38,2	-	-
Підвищення наукового потенціалу у сферах будівництва, житлового-комунального господарства та регіонального розвитку						
Кількість прикладних наукових і науково-технічних розробок з питань нормування та стандартизації у сферах будівництва та житлової політики	Од.	21,0	30,0	18,0	18,0	18,0
Кількість прикладних наукових і науково-технічних розробок з пріоритетних напрямів діяльності у сферах будівництва, житлово-комунального господарства і регіонального розвитку та наукового обґрунтування науково-технічного розвитку будівельної галузі	Од.	17,0	4,0	5,0	5,0	4,0
Кількість проведених засідань Колегій та НТР	Од.	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0
Частка завершених та впроваджених прикладних наукових і науково-технічних розробок з питань нормування та стандартизації у сферах будівництва та житлової політики у загальній кількості розробок	%	76,2	100,0	100,0	100,0	100,0
Поліпшення житлових умов громадян України						
Кількість пільгових довгострокових кредитів на будівництво (реконструкцію) та придбання житла, укладених в попередніх роках	Од.	5428,0	5248,0	5033,0	5033,0	5033,0
Кількість договорів часткової компенсації відсоткової ставки кредитів комерційних банків, укладених в попередніх роках	Од.	1920,0	1920,0	1487,0	1279,0	1130,0
Середній розмір часткової компенсації в місяць на 1 позичальника за договорами, укладеними в попередніх роках	тис.грн.	1288,9	1233,6	1410,0	1411,4	1400,0
Підвищення рівня енергетичної ефективності національної економіки, забезпечення енергетичної безпеки і перехід до ефективного використання та споживання енергоресурсів						
Кількість організованих та проведених публічних заходів з питань популяризації енергоефективності та енергозбереження (круглі столи, конференції, виставки)	Од.	9,0	8,0	8,0	8,0	8,0
Кількість розроблених проектів регуляторних актів	Од.	26,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Кількість організованих та проведених інших інформаційних компаній з питань популяризації енергоефективності та енергозбереження (освітні заходи, інформаційно-рекламні заходи, промоакції, співпраця з громадськістю)	Од.	18,0	21,0	21,0	21,0	21,0
Кількість домогосподарств, якими впроваджено енергоефективні заходи (за винятком котлів з використання будь-яких видів палива та енергії) за механізмом відшкодування частини суми кредитів	Тис.од.	19,6	31,0	31,0	-	-
Кількість багатоквартирних будинків, в яких впроваджено енергоефективні заходи за механізмом відшкодування частини суми кредитів	Тис.од.	1854,0	1854,0	1854,0	-	-

*Джерело: сформовано на основі [15]

У цьому контексті, слід звернути увагу на інформаційно-аналітичну діяльність щодо підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу сільських територій, як особливий напрям інформаційної діяльності, що пов'язаний з виявленням, опрацюванням, збереженням та поширенням

інформації переважно у сфері управлінської, політичної та економічної діяльності, яка складається з інформаційного пошуку та аналітичної обробки інформації (табл. 3.) [2; 9].

Таблиця 3

Етапи інформаційного пошуку та аналітичної обробки інформації щодо підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу сільських територій

Інформаційний пошук	Аналітична обробка інформації
<ul style="list-style-type: none"> - збір та аналіз даних, пошук і оцінка інформації з використанням інформаційно- телекомунікаційних технологій та можливостей Інтернет; - ідентифікація та систематизація інформації, її зберігання; - створення баз даних; - інформаційний супровід підготовки прогнозів розвитку галузей, підприємств регіону; - інформаційна підтримка проектів зі ступенем ризику; - інформаційна підтримка науково- дослідних робіт із проблем розвитку соціально-економічного потенціалу регіону. 	<ul style="list-style-type: none"> - виявлення, опис проблем, тенденцій, альтернатив, конфліктних і надзвичайних ситуацій; - моделювання проблем, вибір методів їх рішення, оцінка наслідків; - інформаційне та аналітичне рецензування планів, програм, результатів експертиз; - аналіз і прогнозування ситуацій, проблем у політиці, економіці, науці, виробництві, підприємницькій діяльності тощо; - мінімізація факторів ризику; - аналітична оцінка ініціатив, інновацій, розробка пропозицій щодо їх використання; аналіз рейтингів, кредитних історій об'єктів; - інформаційний супровід і аналіз суспільно-політичних акцій і процесів; підготовка аналітичних та прогнозних матеріалів.

*Джерело: сформовано автором за результатами дослідження

Акцентуючи увагу на врахуванні особливостей окремо взятих сільських територій, вчені-економісти наголошують на їх унікальності і окреслюють їх фундаментальні риси (рис. 2) [2; 8].

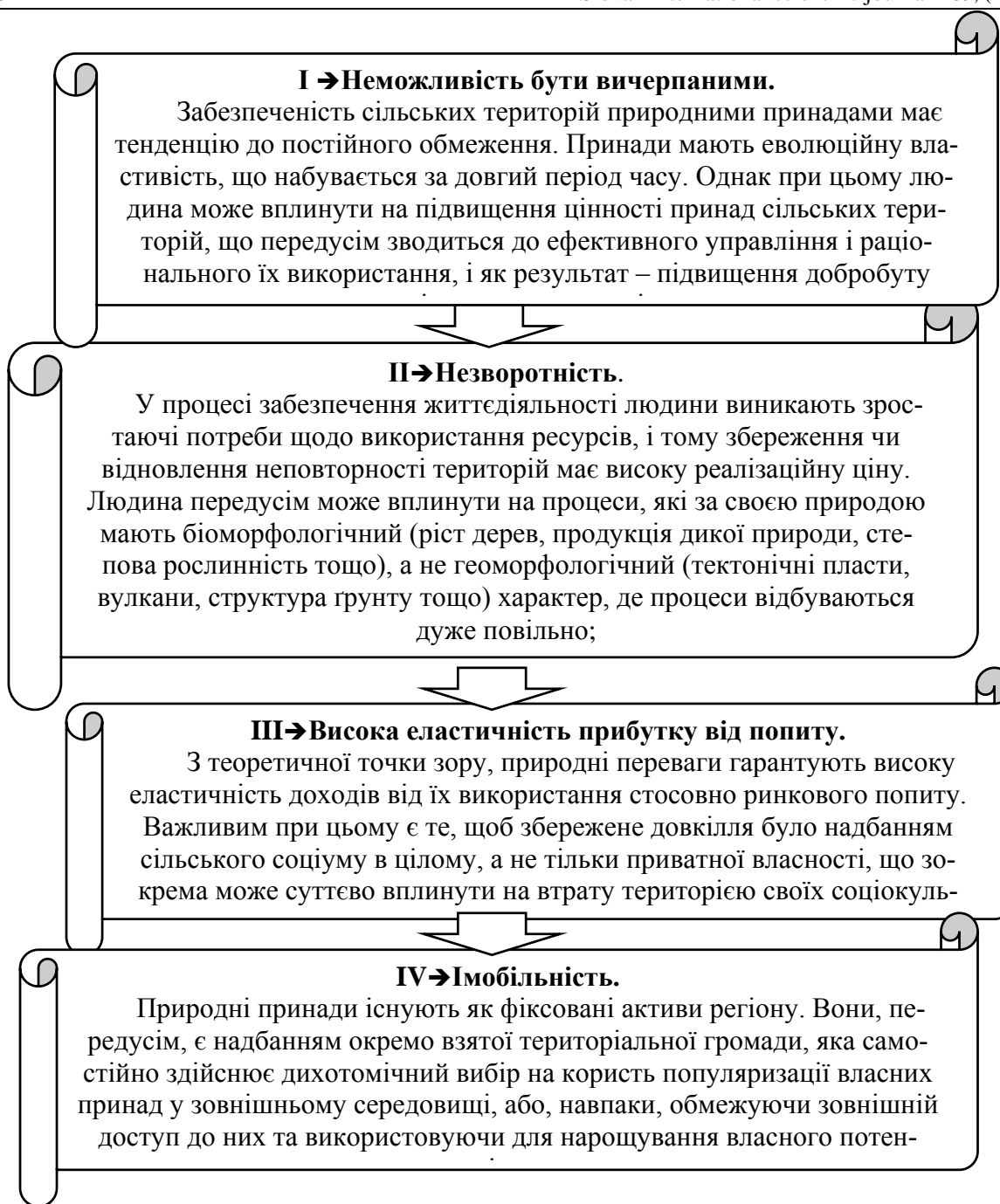

Рис. 2. Фундаментальні риси унікальності сільських територій

*Джерело: сформовано автором за результатами дослідження

Сьогодні соціально-економічний розвиток України має свої особливості. За даними Державної служби статистики України реальний ВВП України

збільшився на 3,2% (2019 до 2018), номінальний ВВП у 2019 становив 3974,6 млрд. грн. (рис. 3).

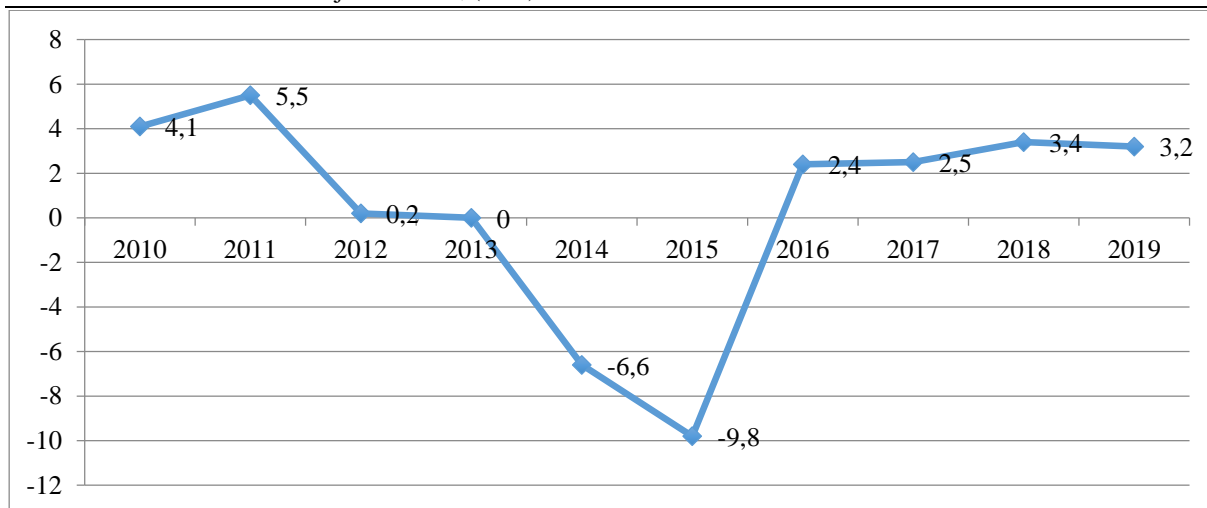

Рис. 3. Зміна реального ВВП (у % до попереднього року)

*Джерело: сформовано на основі [6]

Також, особливістю сучасного етапу розвитку вітчизняної економіки є інвестування більшості галузей соціальної інфраструктури за рахунок власних та державних коштів. Згідно даних Державної служби статистики України у 2019 році в Україну

надходження прямих інвестицій (акціонерного капіталу) склало 2,5 млрд. дол. США, що на 0,4 млрд. дол. США менше у порівнянні з минулим роком (рис. 4).

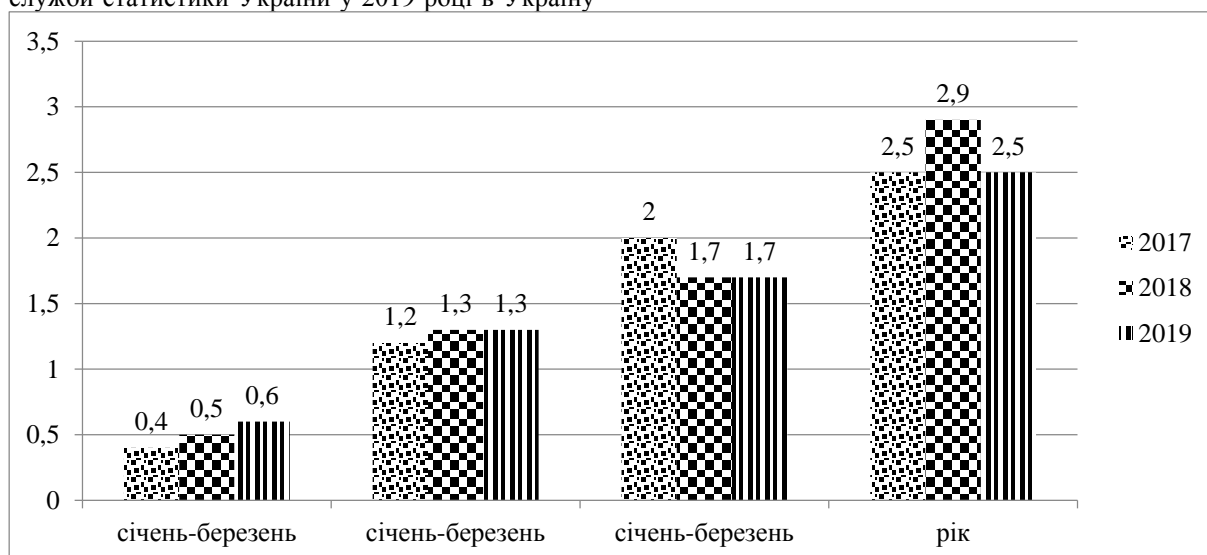

Рис. 4. Надходження прямих інвестицій (акціонерного капіталу) в Україну

(наростаючим підсумком з початку року), млрд. дол. США

*Джерело: сформовано на основі [6]

Слід зазначити, що підвищення конкурентоспроможності сільських територій України характеризується рівнем реального наявного доходу населення. Згідно даних Державної служби статистики

України, зміна реального наявного доходу населення, (% до попереднього року) у 2019 році склало 6,5%, а у 2018 році цей показник становив 10,9 % (рис. 5).

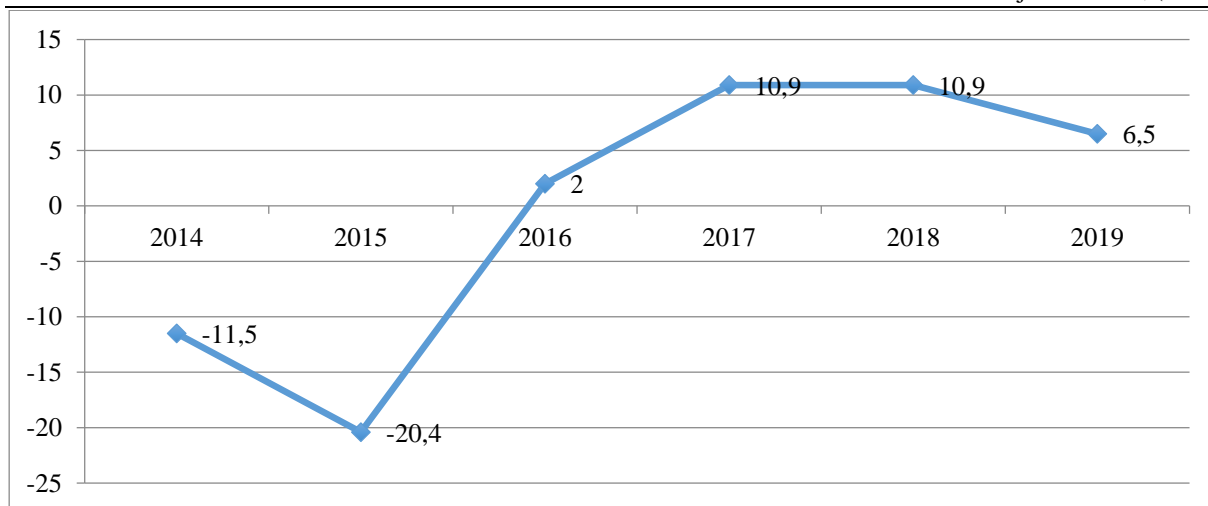

Рис. 5. Зміна реального наявного доходу населення, (% до попереднього року)

*Джерело: сформовано на основі [6]

Складне соціально-економічне становище сільських територій регіонів України багато в чому спричинене загостренням кризи зайнятості, що не тільки підриває основи розвитку економіки сільських територій, а й загрожує продовольчій безпеці та звужує демографічно-відтворювальну базу, що і зумовлює актуальність дослідження та необхідність розробки стратегічних напрямів формування зайнятості сільського населення. Згідно даних Державної служби статистики України, рівень безробіття населення віком 15-70 років, (у % до робочої сили відповідного віку) у I кварталі 2019

році становив 9,2%, у I кварталі 2018 року цей показник становив 9,7%, у I кварталі 2017 року – 10,1% (рис. 6). Тобто, маємо позитивну тенденцію показника рівня безробіття у період 2017-2019 рр.

Дієвим методом реалізації фінансової політики держави в цілому, здійснюючи активний вплив на ефективність суспільного виробництва, зростання валового внутрішнього продукту, сприяння накопичень в сфері економіки, є бюджетний механізм, який широко застосовується під час регулювання соціальних процесів у державі.

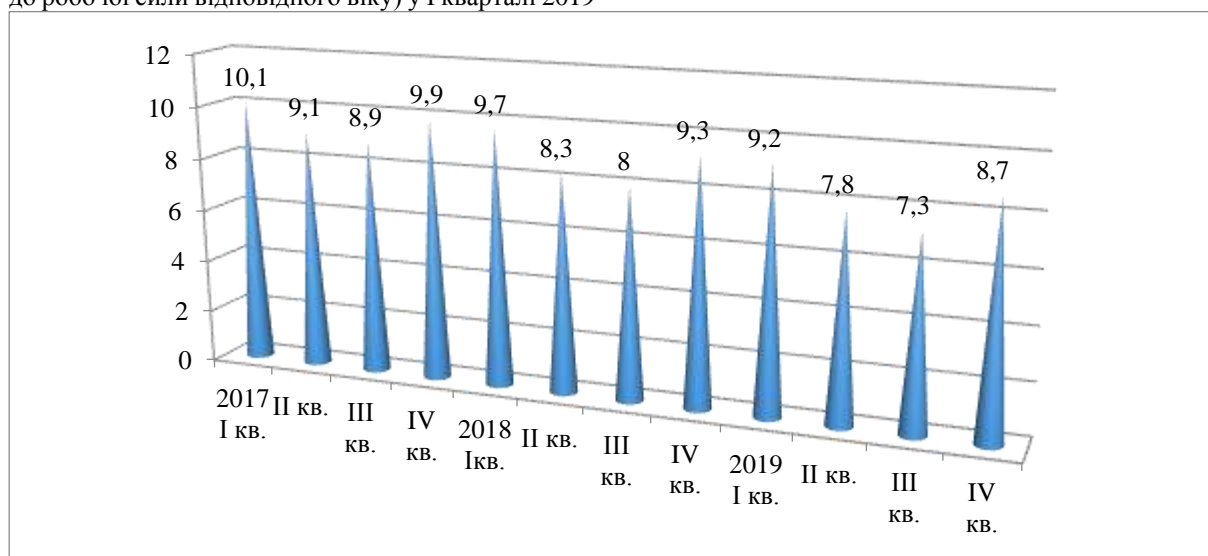

Рис. 6. Рівень безробіття населення віком 15-70 років, (у % до робочої сили відповідного віку)

*Джерело: сформовано на основі [6]

Згідно даних Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України (разом за програмами та субвенціями) у 2019 році було передбачено 7670,0 млрд. грн. бюджетних коштів на фінансування за бюджетними програмами Мінрегіону (без урахування

власних надходжень бюджетних установ) для Державного фонду регіонального розвитку. Але не було здійснене фінансування Державного фонду регіонального розвитку у 2019 році (рис. 7).

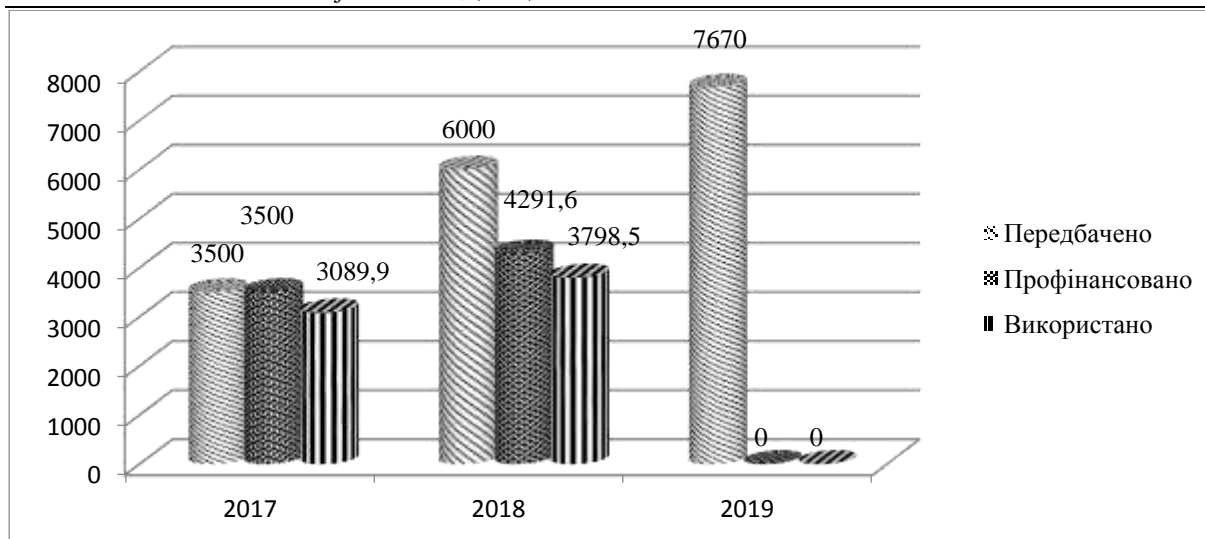

Рис. 7. Стан фінансування за бюджетними програмами Мінрегіону (без урахування власних надходжень бюджетних установ). Державний фонд регіонального розвитку за період 2017-2019 рр. млрд. грн.

*Джерело: сформовано на основі [15]

Сучасний соціально-економічний розвиток регіонів розглянемо на прикладі Вінницької області. За інформацією офіційного сайту Вінницької ОДА у Вінницькій області за січень 2020 року рівень виробництва промислової продукції склав 87,9% до відповідного періоду 2019 року.

За індексом промислового виробництва серед регіонів України Вінницька область займає 22 місце (по Україні індекс промислового виробництва становить 94,9%).

На промислових підприємствах області станом на 01.02.2020 року працює 58691 особа, середньомісячна заробітна плата яких склала 11145 грн.

Найбільше зосереджено трудових ресурсів у харчовій галузі, в ній задіяно 22423 працівника. На другому місці – енергетична промисловість, в якій працює 10138 осіб.

У переробній промисловості збільшили свої обсяги виробництва підприємства з виготовлення виробів із деревини та поліграфічної діяльності в 1,5 рази, виробництва будматеріалів на 49,8% та машинобудування на 46,8%, але за рахунок зменшення обсягів виробництва у харчовій галузі на 10,3%, легкій на 8,4%, хімічній на 8,4%, у виробництві основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів на 51,1%, у металургійному виробництві, виробництві готових металевих виробів на 39,3% відбулось зниження промислового виробництва в переробній промисловості на 7,1%.

У добувній промисловості і розробленні кар'єрів порівняно з січнем 2019 року обсяги промислового виробництва збільшились на 28,4%.

У 2019 році добувними підприємствами області реалізовано промислової продукції (товарів, послуг) на суму 1,8 млрд грн, що становить 2,2% від середньообласного рівня.

У січні 2020 року у галузі працювало 1785 осіб, середньомісячна заробітна плата яких становила 10548 грн.

На підприємствах з виготовлення виробів з деревини, виробництва паперу та поліграфічної діяльності (питома вага 3,7%) обсяги виробництва січня 2020 року перевищили рівень відповідного періоду 2019 року на 52,7%.

Підприємствами деревообробної та поліграфічної промисловості у 2019 році реалізовано продукції на 3,0 млрд грн.

У січні 2020 року у галузі працювало 2287 осіб, середньомісячна заробітна плата – 9285 грн.

На підприємствах з виробництва гумових, пластмасових виробів та продукції для будівельної галузі у січні 2020 року обсяги виробництва в порівнянні з відповідним періодом 2019 року збільшились на 49,8%.

Підприємствами галузі за 2019 рік реалізовано продукції на суму 1,7 млрд грн, що становить 2,0% від середньообласного обсягу реалізованої продукції.

У січні 2020 року у галузі працювало 2329 осіб, середньомісячна заробітна плата – 7276 грн.

На машинобудівних підприємствах за період січня 2020 року обсяги виробництва продукції збільшились на 46,8%.

Питома вага галузі складає 3,5%, підприємствами реалізовано продукції у 2019 році на суму 2,9 млрд грн.

У січні 2020 року у галузі працювало 7294 осіб, середньомісячна заробітна плата – 9302 грн.

На підприємствах з виробництва харчових продуктів, напоїв індекс промислової продукції січня 2020 року до відповідного періоду попереднього року становив 89,7%.

Питома вага галузі в обсязі реалізованої продукції області за 2019 рік склала 62,1%, реалізовано продукції на суму 50,6 млрд грн.

У січні 2020 року у галузі працювало 22423 особи, середньомісячна заробітна плата – 12953 грн.

На підприємствах легкої галузі, питома вага якої в загальнообласному показнику реалізації продукції за 2019 рік (далі: питома вага) складає 0,4%, обсяги виробництва продукції зменшились проти січня 2019 року на 8,4%.

За 2019 рік реалізовано продукції на суму 335,5 млн грн.

У січні 2020 року у галузі працювало 2219 осіб, середньомісячна заробітна плата – 7559 грн.

У виробництві хімічних речовин і хімічної продукції (питома вага 2,2%) обсяги промислової продукції у січні 2020 року не досягли рівня січня 2019 року на 8,4%.

У 2019 році реалізовано продукції на суму 1,8 млрд грн.

У січні 2020 року у галузі працювало 927 осіб, середньомісячна заробітна плата – 7839 грн.

На підприємствах з виробництва основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів (питома вага 1,0%) виробництво продукції у січні 2020 року зменшилось в 2 рази і становить 48,9%.

Підприємствами галузі за 2019 рік реалізовано продукції на суму 882,5 млн грн.

У січні 2020 року у галузі працювало 531 особа, середньомісячна заробітна плата – 21446 грн.

Обсяги продукції підприємств з виробництва готових металевих виробів, крім машин і устаткування у січні 2020 року в порівнянні з січнем 2019 року зменшились на 39,3%.

Питома вага галузі в обсязі реалізованої продукції області за 2019 рік склала 3,8%, реалізовано продукції на суму 3,1 млрд грн.

У січні 2020 року у галузі працювало 3525 осіб, середньомісячна заробітна плата – 8456 грн.

На підприємствах з постачання електроенергії, газу пари та кондиційованого повітря обсяги виробництва у січні 2020 року зменшились на 38,5%.

За січень 2020 року вироблено 209,8 млн. кВт. год електроенергії, що на 53,3% менше рівня відповідного місяця попереднього року.

Питома вага галузі складає 17,0%, обсяг реалізованої продукції у 2019 році становить 13,85 млрд грн.

У січні 2020 року у галузі працювало 10138 осіб, середньомісячна заробітна плата яких становила 12256 грн.

У січні 2020 року підприємствами області реалізовано промислової продукції (товарів, послуг) на суму 5,97 млрд грн.

Частка області у загальнодержавному обсязі реалізованої продукції становить 3,3%.

Обсяг реалізованої промислової продукції на одну особу населення за звітний період становить 3841,7 грн. [14].

Для соціальної адаптації сільських територій необхідно передбачити ряд заходів (рис. 8) [2; 17].

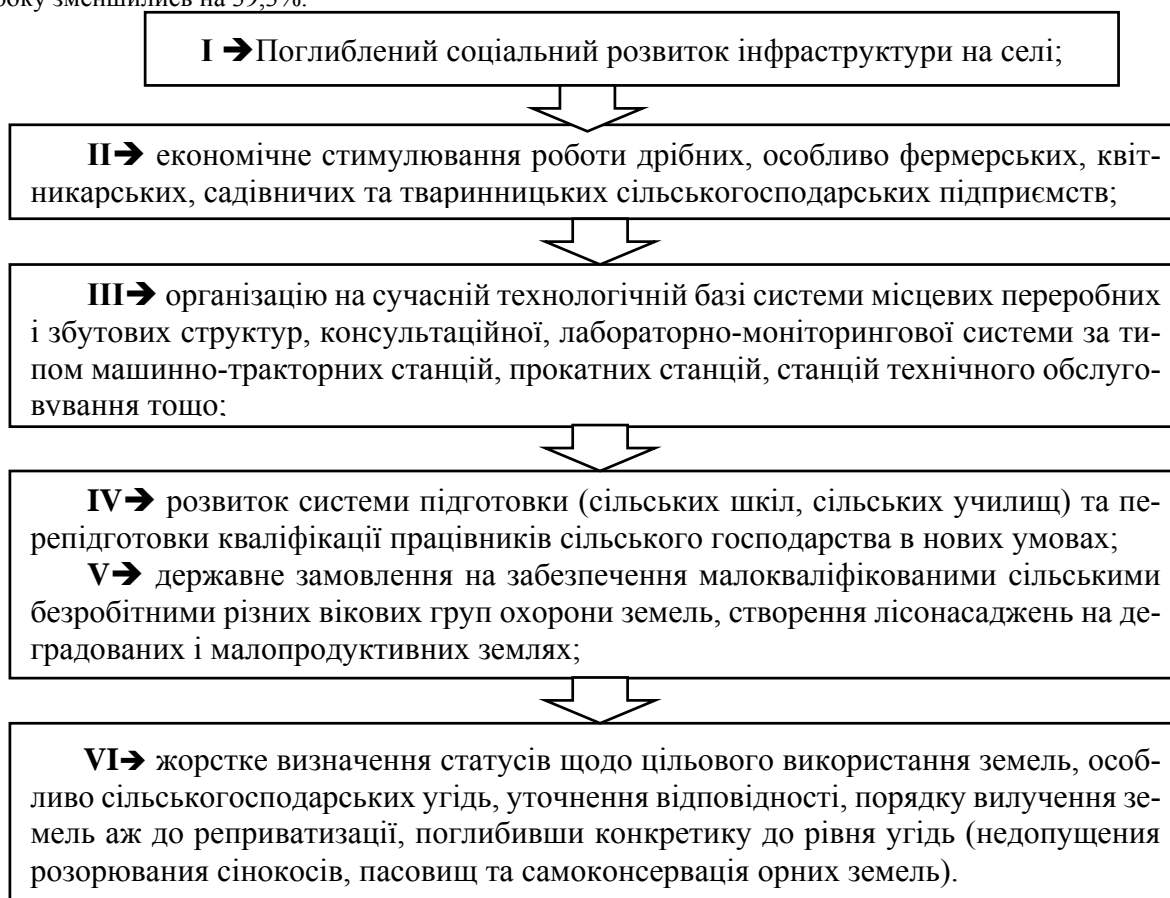

Рис. 8. Основні заходи з соціальної адаптації сільських територій

*Джерело: сформовано автором за результатами дослідження

Результати експериментальних досліджень доводять, що необхідність державного фінансового регулювання розвитку сільських територій зумовлена тим, що за будь-якого типу економічної системи основним призначенням держави є забезпечення фінансовими ресурсами тих потреб [8; 19], які не можуть бути задоволені через ринковий механізм.

У цьому контексті весь набір факторів конкурентоспроможності сільських територій в залежності від уподобань (попиту) цільової групи споживачів можна розділити на загальні та приватні [2; 7]. До загальних чинників доцільно віднести високий рівень якості життя населення, в силу його значущості та пріоритетності абсолютно для всіх споживачів. Звідси випливає, що якість життя є основною конкурентною перевагою будь-якої сільської території (табл. 4).

Таблиця 4

Чинники конкурентоспроможності регіону в залежності від потреб цільових груп споживачів (ринків)

Групи споживачів	Чинники конкурентоспроможності регіону
Населення	Політична та соціальна стабільність; Рівень злочинності; Рівень забруднення навколишнього середовища; інфраструктурна забезпеченість; Високий рівень виробництва і споживання ВРП на душу населення; ефективна організація простору території; Інтелектуальний, творчий і культурний потенціал населення території; Затишна і комфортна атмосфера на території; Розвинена інституційне середовище; Рівень якості життя населення
Нові резиденти	Позитивний імідж регіону; Чистота і безпека навколишнього середовища; Розвинений ринок праці; Високий рівень доходів і зайнятості населення; Програми адаптації мігрантів; Реабілітації бездомних та інших осіб, які перебувають у важкій життєвій ситуації; Затишна і комфортна атмосфера на території; Профіль регіону (структура господарського комплексу території, що відображає її функціональну специфікацію); Рівень якості життя
Виробники товарів і послуг	Місцевий бізнес-клімат; Близькість до споживачів і постачальникам; Доступність і ціна базових ресурсів і фінансів; Робоча сила (наявність, кваліфікаційна структура, вартість, ділова репутація, надійність); Виробничі приміщення (наявність, вартість); Висока ємність внутрішнього ринку; сприятливий бізнес-клімат; Інтеграція з місцевими кластерами; Високий рівень якості життя населення
Інвестори	Позитивний імідж і престиж регіону; Геополітичне положення, природно-кліматичний і ресурсний потенціал регіону; Виробничий і фінансовий потенціал регіону і стан його товарних ринків; Рівень розвитку ринкової інфраструктури; Рівень розвитку інноваційної діяльності; Кваліфікаційний рівень трудових ресурсів; Рівень якості життя
Туристи	Зручне географічне розташування; Унікальні туристичні ресурси; розвинена готельна інфраструктура; Наявність засобів розміщення та експозиційних площ; Позитивний імідж території; Привабливість навколишнього середовища і сприятливі природно-кліматичні умови; Розвинена і доступна система комунікацій і транспорту; Розвинена індустрія гостинності та розваг (наявність рекреаційних зон культури і відпочинку, комфортабельні готелі та мотелі; кафе і ресторани); Наявність унікальних пам'яток архітектури, культури, історії; Рівень якості життя населення
Органи влади різного рівня	Позитивний імідж і престиж регіону; Стратегічне геополітичне положення; Багатий природно-ресурсний потенціал; Наявність високотехнологічного виробництва, розвиток НДДКР; Налагоджені зв'язки і партнерські відносини з іншими регіонами ☐ всередині країни і на міжнародному рівні; Висока оцінка ефективності діяльності органів влади; Прозорість інформаційної та інституційного середовища; Високий рівень якості життя населення

*Джерело: сформовано автором за результатами дослідження

Економічний стан сільських територій (регіону) – це сукупність економічних результатів, отриманих населенням, інституційними установами, що розміщені на даній території, протягом певного періоду (року). При аналізі економічного стану і розвитку регіонів широко використовується такий показник як валовий регіональний продукт (ВРП) в розрахунку на душу населення або одиницю трудових ресурсів [2; 4]. Основними частковими оціночними показниками економічного стану сільських територій (регіонів) пропонується використовувати: грошові доходи з розрахунку на душу населення, грн.; частка зайнятого населення у загальній чисельності, %; виробництво товарів та послуг на душу населення, грн.; оборот роздрібною торгівлі на душу населення, грн.; введення в дію житлового фонду на душу населення, кв. м загальної площі; обсяг інвестицій у житлове будівництво на душу населення, грн.; обсяг інвестицій в основний капітал підприємств на душу населення, грн. та інші.

Оцінку рівномірності економічного розвитку сільських територій України пропонується здійснювати за чотирма комплексними критеріями: темпи економічного зростання у кожному регіоні; економічне зростання у регіоні до середнього в Україні; економічне зростання по відношенню до максимально досягнутого серед регіонів України; рівномірність економічного розвитку [2; 10].

Особливої уваги заслуговує питання екологічної безпеки розвитку сільських територій. Екологічна безпека ґрунтується на дотриманні базових складових: усвідомленні того, що людство це невід’ємна частина природи, повністю залежна від оточуючого його середовища; визнанні обмеженості і скінченності природно-ресурсного (екологічного) потенціалу Землі і окремих її регіонів, необхідності його якісної та кількісної інвентаризації; неможливості штучного розширення природно-ресурсного (екологічного) потенціалу понад природно-системні обмеження [12; 19]; визначенні допустимого максимуму вилучення природних ресурсів і зміни екосистем як середовища життя; необхідності вироблення превентивних екологічних заборон задовго до економічного вичерпання природних ресурсів або їх непрямого руйнування; обов’язковості створення соціально-економічного механізму гомеостазу в системі „людина – природа” типу „природа – товар – гроші – природа” (аналогічно механізму „товар – гроші – товар”); необхідності регулювання кількості лю-

дей, їх тиску на природне середовище на локальному, регіональному та глобальному рівнях; прийнятності тільки „екологосумісних” технологій і техніки в усіх галузях господарювання; переході до ресурсоекономічних технологій і мініатюризації виробів, до безпечних для природи і людей господарських прийомів; визнанні закону оптимальності, а в господарюванні – принципу розумної достатності у використанні способів отримання життєвих благ у просторових і часових конкретних рамках (обмеження за факторами екологічного, соціального і економічного ризику) [2; 19]; розумінні, що без адекватного середовища життя (цілісності екосистем) неможливе збереження нічого живого, в тому числі його видів (включаючи людину) і природних систем більш низького рівня ієрархії.

Сучасний стан функціонування сільських територій зводиться до забезпечення населення продовольчими товарами, а промисловості – сільсько-господарською сировиною, однак, як вважає О. Павлов [16], вони здатні виконувати кілька функцій одночасно, що відповідає їх природі як складного соціально-просторового утворення. Відповідно до того, що сільські території відіграють визначальну роль у життєзабезпеченні (виробництво продовольства), життєдіяльності (умови і якість життя сільського населення), природоустрої (освоєність навколишнього природного середовища) [2; 13], можна виокремити виробничо-господарську, оздоровчорекреаційну, природоохоронну та соціальну функції, ефективність яких сприятиме сталому розвитку суспільства.

У цьому контексті особливої уваги заслуговує сучасний процес формування об’єднаних територіальних громад ОТГ, який можна назвати динамічним: станом на 2015 р. в Україні було сформовано 159 ОТГ; станом на 2016 р. – 366; станом на 2017 р. – 665; а станом на березень 2019 р. – вже 884 об’єднані громади [3; 7]. Крім того, слід наголосити на тому, що одним із фундаментальних принципів демократичного суспільства вважається залучення громадськості до процесу прийняття управлінських рішень. Тому важливою складовою нового етапу реформи децентралізації стане підготовка та внесення до сесійної зали Верховної ради України законопроектів щодо дієвих механізмів громадської участі у політичному житті в державі [7; 8]. Також дослідження підтверджують важливість і актуалізацію сільського розвитку, що чітко простежується через основні функції сільських територій на основі узагальнення наукових підходів (рис. 9).

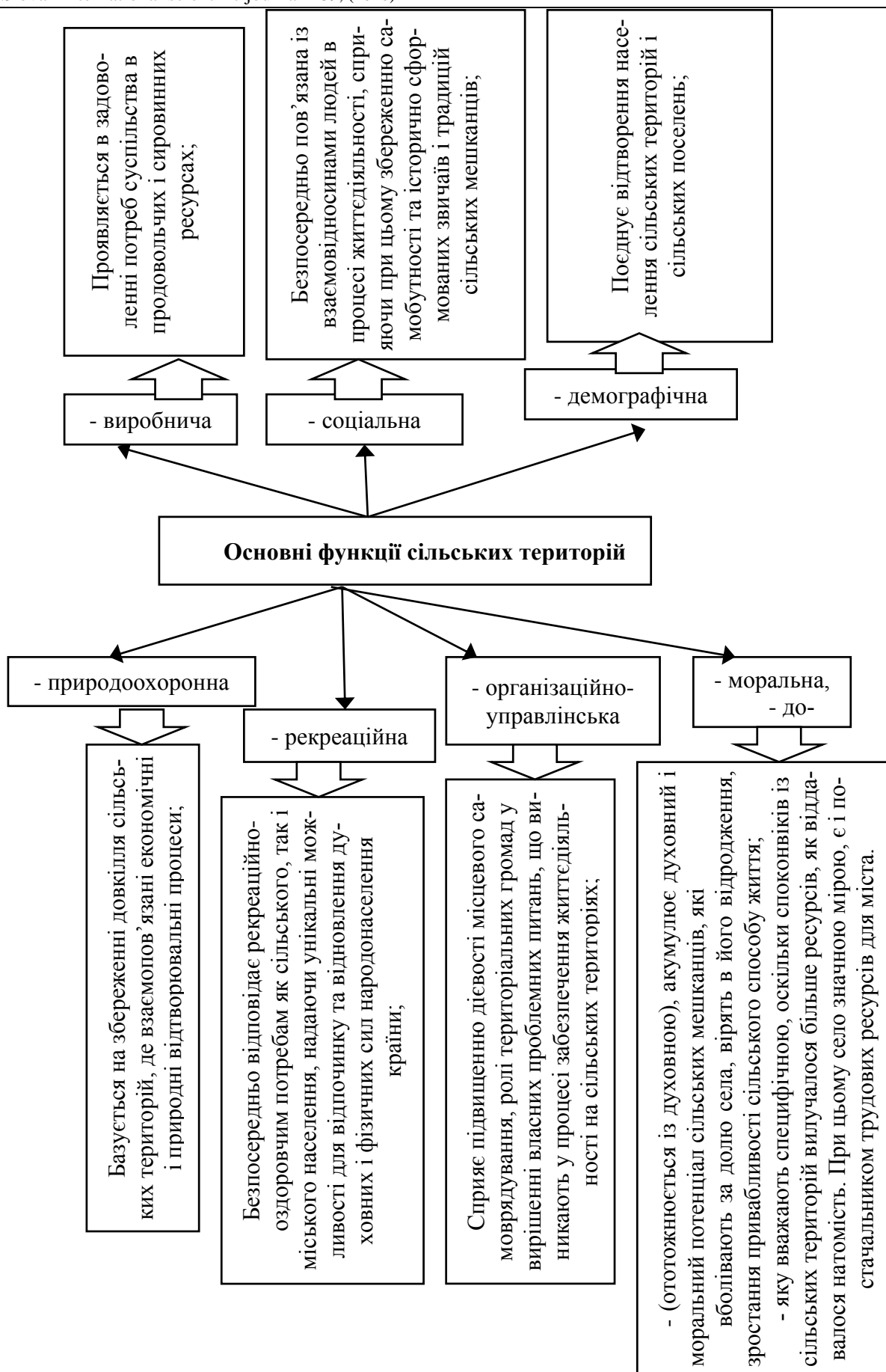

Рис. 9. Основні функції сільських територій
 *Джерело: сформовано автором за результатами дослідження

У цьому контексті слід наголосити на взаємозалежності розвитку сільських територій з багатофункціональністю сільського господарства, яке полягає в тому, що його результат це виробництво не лише продовольства, сировини для харчової та переробної промисловості, а останнім часом – енергетичної сировини, а й ряд важливих суспільних благ, на які також зростає попит у сучасному світі. Сільські території є базисом таких благ (зовнішніх ефектів, що виникають у зв'язку із сільськогосподарським виробництвом) до яких належать [2; 9]: продовольча безпека країни, що розглядається як вільний фізичний та економічний доступ усього населення до безпечного продовольства в достатній кількості для задоволення своїх потреб й уподобань в обсягах, необхідних для здорового активного життя; вплив на навколишнє середовище (формування та охорона агроландшафтів, агробіологічного різноманіття, збереження родючості ґрунтів, охорона земель від негативних явищ природного й техногенного характеру тощо); підтримання життєдіяльності населення на сільських територіях через використання їхніх природних ресурсів для економічної діяльності, що надає засоби для задоволення фізичних, духовних і соціальних потреб [1;

2]; відтворення і розвиток селянства (фермерства) як носія національної ідентичності, хліборобської культури і духовності.

Найбільш прийнятним для розуміння і виявлення взаємозалежностей факторів впливу на сільський розвиток, на нашу думку, є закон єдності і боротьби протилежностей, що вказує на джерело руху, розвитку предметів, процесів і явищ. Згідно з ним, найважливішою умовою, що породжує розвиток, є діалектична суперечність, що характеризується специфічними формами цього процесу (рис. 10) [1; 2].

Місцевий економічний розвиток – це діяльність підприємств, суб'єктів господарювання на території регіону, органів влади та інших зацікавлених сторін, спрямована на примноження економічних ресурсів громади, отримання позитивного соціально-економічного ефекту [1; 4]. Стабільний місцевий економічний розвиток надає можливості працевлаштування економічно активного населення в регіоні, є основою для підвищення добробуту місцевих мешканців, сприяє підвищенню якості життя на всій території країни.

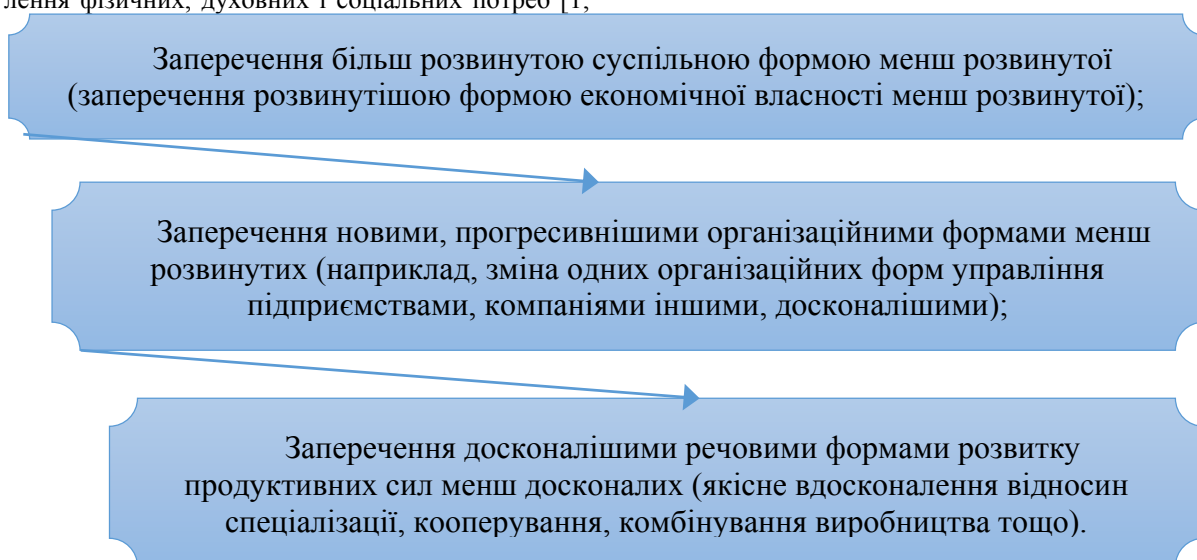

Рис. 10. *Форми взаємозалежностей факторів впливу на розвиток сільських територій*
*Джерело: сформовано автором за результатами дослідження

Економічна оцінка сільського розвитку має свої специфічні особливості, оскільки повинна

включати рівень розвитку сільських територій в цілому (рис. 11) [2; 10].

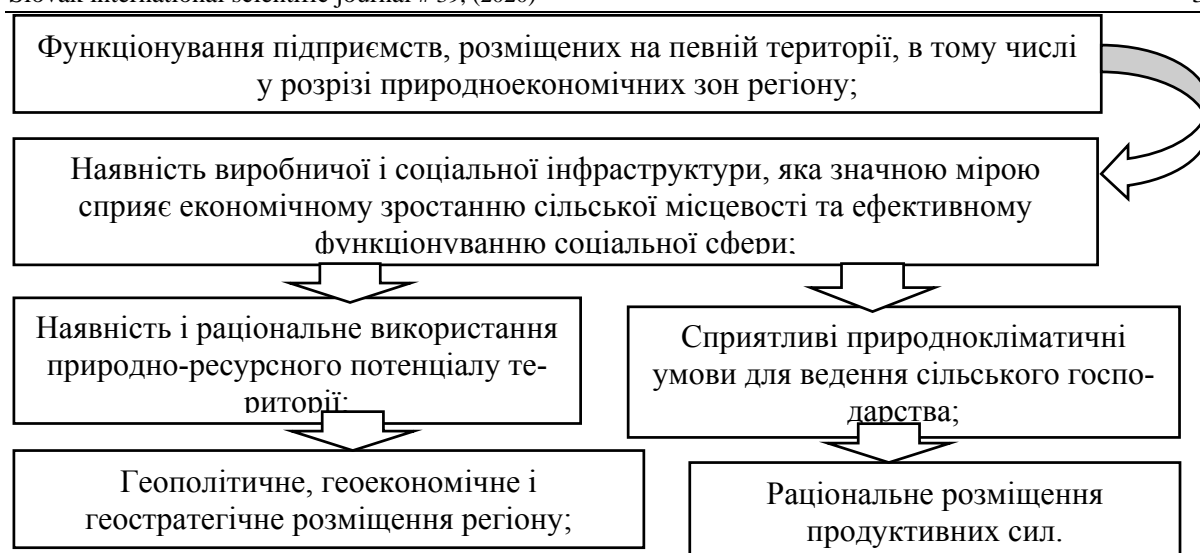

Рис. 11. Особливості економічної оцінки розвитку сільських територій
*Джерело: сформовано автором за результатами дослідження

Практикою господарювання в аграрній сфері доведено, що ефективність управління агропромисловим комплексом значною мірою залежить від наявності своєчасного та якісного інформаційного забезпечення. У цьому процесі особливе місце займає моніторинг. Моніторинг (від лат. monitor – той, що нагадує, наглядає) у науковій літературі визначається як спеціально організоване систематичне спостереження за станом певного об'єкта [1; 2]. Моніторинг будь-якого розвитку це процес надання системі управління інформації про відповідність результатів діяльності об'єкта обраним критеріям. Якісна організація моніторингу розвитку потенціалу сільських територій передбачає спостереження за чинниками й тенденціями розвитку об'єктів з метою інформаційної підтримки оперативних і стратегічних рішень, встановлення рівня пристосованості об'єкта до навколишнього середовища тощо.

Одним з основних інструментів визначення пріоритетних напрямів розвитку та стратегічного

управління, що оцінюють у комплексі внутрішні і зовнішні чинники, які впливають на розвиток території, є SWOT-аналіз. SWOT – початкові літери слів Strengths (Сильні сторони), Weaknesses (Слабкі сторони), Opportunities (Можливості), Threats (Загрози). SWOT-аналіз — це своєрідний інструмент, він не містить остаточної інформації для прийняття управлінських рішень, але дає змогу впорядкувати процес обмірковування всієї наявної інформації з використанням власних думок та оцінок [2]. Здійснення SWOT-аналізу сприяє встановленню зв'язків між найхарактернішими для регіонального (сільського) розвитку можливостями, загрозами, сильними сторонами (перевагами), недоліками. За результатами такого аналізу можна окреслювати перспективні напрями та здійснювати вибір стратегій сільського розвитку (табл. 5).

Світовий досвід засвідчує, що успішне функціонування ринку сільськогосподарської продукції на сільських територіях забезпечує маркетинг планування.

Таблиця 5

Фактори впливу та ризики розвитку сільських територій на основі сільськогосподарського виробництва

	Позитивні передумови	Ризики	Запобіжні заходи
1.	Сприятливе географічне розташування	Митні процедури	Створення „зелених” коридорів, розвиток транспортних мереж
2.	Помірно-континентальний клімат	Засуха	Меліоративні системи, тепличні господарства
3.	Родючі ґрунти	Виснаження	Агротехнології
4.	Значна частка сільського населення займається традиційним господарством	Трудова міграція	Програми підтримки одноосібних господарств
5.	Вирощування широкого спектру сільгосппродукції	Перенасиченість ринків одноманітною продукцією	Попередні замовлення, кооперація виробників
6.	Можливість збору двох врожаїв	Порушення допустимих норм використання мінеральних добрив	Система контролю якості продукції
7.	Реалізація продукції з поля	Неліквідні залишки	Обслуговуюча кооперація, логістика

*Джерело: сформовано автором за результатами дослідження

З метою ефективного розвитку сільських територій доцільним є створення сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу, який здійснюватиме заготівлю, зберігання та передпродажну обробку, а також продаж продукції, її транспортування та надання маркетингових послуг, що дозволить зменшити ризики і витрати як виробника, так і переробника сільськогосподарської продукції, налагодити співпрацю з гуртовиками та представниками роздрібною торгівлі [10; 13]. Адже основне покликання сільського середовища це виробництво сільськогосподарської продукції, забезпечення

населення країни продовольством та переробної промисловості сировиною.

Головне завдання сучасності і в наступні роки полягає у здійсненні політики стійкого економічного зростання та підвищення життєвого рівня населення сільських територій [1; 4]. Світова наука і практика нагромадили чималий досвід дослідження сталого забезпечення розвитку сільських територій. Водночас збільшується фінансування заходів так званої „зеленої скриньки”, що містить окремі види внутрішньої підтримки (табл. 6).

Таблиця 6

Основні складові сталого розвитку сільських територій

Характеристика	
I	Загальні послуги – такі, як фінансування досліджень, контроль за шкідниками та хворобами, підготовка та перепідготовка спеціалістів, інспектування, маркетингові послуги та підтримка інфраструктури;
II	Прямі виплати товаровиробникам – підтримка доходів, не „прив’язана” до результатів виробництва, страхування доходів та підтримка соціальних програм, виплати виробникам за втрати від хвороб урожаю та тварин, за програмами виходу на пенсію або за виведення ресурсів із процесу виробництва, інвестиційна допомога, програми з охорони довкілля та регіональні програми підтримки;
III	Підтримка запасів для забезпечення продовольчої безпеки;
IV	Внутрішня продовольча допомога.

*Джерело: сформовано автором за результатами дослідження

Підтримка сільського розвитку є подальшим пріоритетом політики ЄС, що обумовлено новим програмним періодом 2014-2020 рр. Розширено пріоритети розвитку сільських територій ЄС (систему чотирьох вісей замінено шістьма пріоритетами), зокрема (рис. 7) [2; 4].

I	II	III	IV	V	VI
Сприяння передачі знань і інновацій у сільському і лісовому господарстві та у сільській місцевості, їх конкурентоспроможності;	підвищення життєздатності всіх видів господарювання;	сприяння організації продовольчого ланцюга постачання і управління ризиками у сільському господарстві;	відновлення, збереження і зміцнення екосистем, які залежать від сільського і лісового господарства;	стимулювання ефективного використання ресурсів і перехід до низьковуглецевої і стійкої до змін клімату економіки сільського господарства, продовольчого і лісового секторів;	сприяння соціальній інтеграції, скороченню бідності і економічному розвитку в сільських районах.

Рис. 7. Пріоритети розвитку сільських територій ЄС

*Джерело: сформовано автором за результатами дослідження

Підсумовуючи вищевикладене, можна окреслити основні засади і напрями використання міжнародного досвіду щодо регулювання сільського розвитку на теренах України (табл. 7).

Нині важливим є розуміння державними і владними структурами, що сільський розвиток є

важливою складовою як економічної, так і національної безпеки країни в цілому і тому його підтримка сприятиме забезпеченню збалансованого соціально-економічного й екологічного розвитку сільських територій. У цьому контексті децентралізація є одним із шляхів вирішення проблеми бідності на сільських територіях [1; 2].

Основні засади і напрями регулювання розвитку сільських територій України з урахуванням досвіду ЄС

	Характеристика
1	- важливим є законодавче забезпечення і реалізація прийнятих та діючих законодавчих актів щодо розвитку сільських територій;
2	- забезпечення адресного державного фінансування програм сільського розвитку, фінансування розвитку сільських територій на конкурсних засадах;
3	- розширення банківського кредитування суб'єктів господарювання сільських територій, освоєння капіталовкладень в пріоритетні галузі на селі;
4	- вибіркоче фінансування перспективних інвестиційних проектів, зокрема в розвиток інфраструктури сільських територій;
5	- стимулювання розвитку підприємництва, створення малих форм господарювання в аграрній сфері та малих підприємств у галузях переробної промисловості;
6	- стимулювання розвитку органічного землеробства;
7	- розвиток туристично-рекреаційної інфраструктури;
8	- упорядкування доріг, розвиток дорожньої інфраструктури;
9	- підвищення статусу гірських територій (законодавче і фінансове забезпечення) і зокрема: - інвестиційна допомога гірським областям, надання позики на пільгових умовах; - створення в горах мережі дрібних і середніх підприємств для виробництва високоякісних товарів і послуг; - розширення в структурі сільськогосподарських угідь гірської місцевості продуктивних лук і пасовищ, - розвиток тваринництва в горах, особливо вівчарства; - стимулювання розвитку сільського земельного туризму;
10	- вирішення проблем зайнятості сільського населення;
11	- активізація самоврядування і підвищення ролі громади в управлінні сільським розвитком;
12	- забезпечення систематичного моніторингу реалізації інвестиційних проектів і програм сільського розвитку.

*Джерело: сформовано автором за результатами дослідження

У системі державного регулювання розвитку сільських територій важлива роль належить регіональним програмам соціально-економічного й екологічного розвитку, сутність яких полягає в комплексному підході до вирішення основних цілей і завдань забезпечення збалансованого розвитку сільського життєвого середовища, а саме: забезпечення збалансованого соціально-економічного розвитку регіону, зокрема сільської місцевості; залучення інвестицій до пріоритетних видів економічної діяльності через створення спеціальних економічних зон, спільних підприємств тощо; удосконалення структури господарського комплексу конверсією, переорієнтацією окремих підприємств машинобудівної галузі на випуск гостродефіцитних сільськогосподарських машин і устаткування, товарів тривалого користування для населення тощо; стимулювання раціонального використання ресурсів регіону (природних, матеріальних, трудових, фінансових та інших); захист довкілля в регіоні; поліпшення демографічної ситуації та інше; як результат виконання перелічених цілей і завдань – поступове підвищення життєвого рівня населення [2; 16]. Регіональні програми складають на короткотерміновий (до 1 року), середньотерміновий (від 1 до 5 років) і довготерміновий (понад 5 років) періоди.

У процесі забезпечення розвитку сільського життєвого середовища важливими є нормативні документи зі змінами та доповненнями, що сприяють розвитку індивідуального житлового будівництва

на селі, розширення мереж водо-, газо-, теплопостачання та інші. Зокрема, постанови Кабінету Міністрів України “Про заходи щодо підтримки індивідуального житлового будівництва на селі”, “Про водопостачання сільських населених пунктів України”, “Про газифікацію сільських населених пунктів та збільшення використання електричної енергії на побутові потреби села”, “Про вдосконалення формування інвестицій на соціальний розвиток села та агропромислового комплексу” та інші.

Аналіз умов формування фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств, які працюють на сільських територіях та доступу їх до зовнішніх джерел фінансування свідчить про необхідність перегляду концептуальних основ державного регулювання економіки та активізації позиції держави [10].

Поточна ситуація в Україні вимагає нових підходів до проведення реформ і формування політики підтримки розвитку сільських територій. Єдина комплексна стратегія розвитку сільського господарства та сільських територій на 2015–2020 рр. спрямована відповісти на цей виклик і комплексно провести низку реформ, на які вже довго чекають виробники сільськогосподарської продукції, аграрний бізнес і сільське населення [17].

Пріоритетними серед відмічених завдань регіонального менеджменту є формування науково-практичних управлінських підходів до забезпечення конкурентоспроможності виробництва продуктів харчування, передусім шляхом виро-

шування органічної, якісної і безпечної сільськогосподарської продукції, попит на яку зростає, зокрема й у світі.

Створення передумов для сталого зростання та створення умов для покращення якості життя на сільських територіях відбувається через перегляд існуючих підходів до регулювання розвитку [11; 12], шляхом активізації процесів багаторівневого управління з орієнтацією на перенесення центрів ініціації економічних змін з загальнонаціонального рівня на рівень окремих територій.

У таких умовах набуває актуальності обґрунтування інструментарію реалізації стратегії смарт-спеціалізації. Нормативно-методична база створення майбутньої моделі сталого розвитку адміністративно-територіальних утворень закладається сьогодні в міжнародних стандартах побудови інтелектуальних мереж (Smart Systems/IoT) та сталого розвитку «розумних міст і розумних спільнот» – SC & C (Smart Cities & Smart Communities) на основі інтеграції широкого спектру технологічних, загальнотехнічних, проектних, організаційно-управлінських й логістичних рішень та формується майбутня архітектура «Інтернету речей», де буде забезпечена повна енергетична та інформаційна інтегрованість й новий, більш високий рівень керованості як на рівні системи систем, так і на більш низьких рівнях системної ієрархії – адміністративно-територіальних утвореннях на основі відкритих, загальнодоступних стандартів. При цьому першочерговими є стандарти, які визначають єдині принципи моделювання та побудови «розумних мереж» (Smart Grid) [11; 19].

На основі стандартизованих процесів в ЄС наразі концептуально змодельовано майбутню функціональну європейську еталонну архітектуру Smart Grid, яка передбачає взаємозв'язок та взаємодію стандартних інтерфейсів відповідно до європейського ринку електроенергії та енергетичної системи в цілому [11], і може бути масштабована для підтримки забезпечення життєдіяльності

територіальних громад від найменших адміністративно-територіальних утворень до мегаполісів з урахуванням їх специфіки.

Загалом, реалізація концепції «SMART-COMMUNITY» як одного з напрямів відродження та розвитку сільських територій передбачає:

1) сталий соціально-економічний розвиток ОТГ (об'єднаних територіальних громад) на принципах морально етичного та патріотичного виховання, духовності, розумності, гуманності та розвитку свідомості молоді;

2) стратегічний розвиток ОТГ;

3) удосконалення процесів формування кадрового потенціалу та прийняття управлінських рішень;

4) активізацію ролі громадськості в управлінні територіальними громадами;

5) формування оптимальної моделі публічного управління ОТГ;

6) розвиток освіти та підвищення рівня виховання дітей, молоді та дорослих;

7) вивчення, формування та запровадження новітніх технологій у лісництві та розвитку лісових екосистем, поширенні практики перманентної агрокультури та органічного виробництва; інноваційного зеленого, сільського, культурного та світоглядного туризму; удосконалення та впровадження перспективних підходів у практику екологічного будівництва, архітектури, розбудови соціальної та виробничої інфраструктури населених пунктів; поширення систем альтернативної енергетики, використання джерел відновлюваної енергії [11; 18]; запровадження інноваційних виробництв та підприємництва.

Вирішення проблем сільського розвитку – важке і складне завдання. Складність полягає в багатогранності проблеми, множинності шляхів вирішення, різноманітності інтересів суб'єктів. Одним із напрямів її розв'язання є впровадження дієвого економічного механізму підтримки розвитку сільських територій, що характеризуються окремими аспектами з вирішення цієї проблематики (рис. 12).

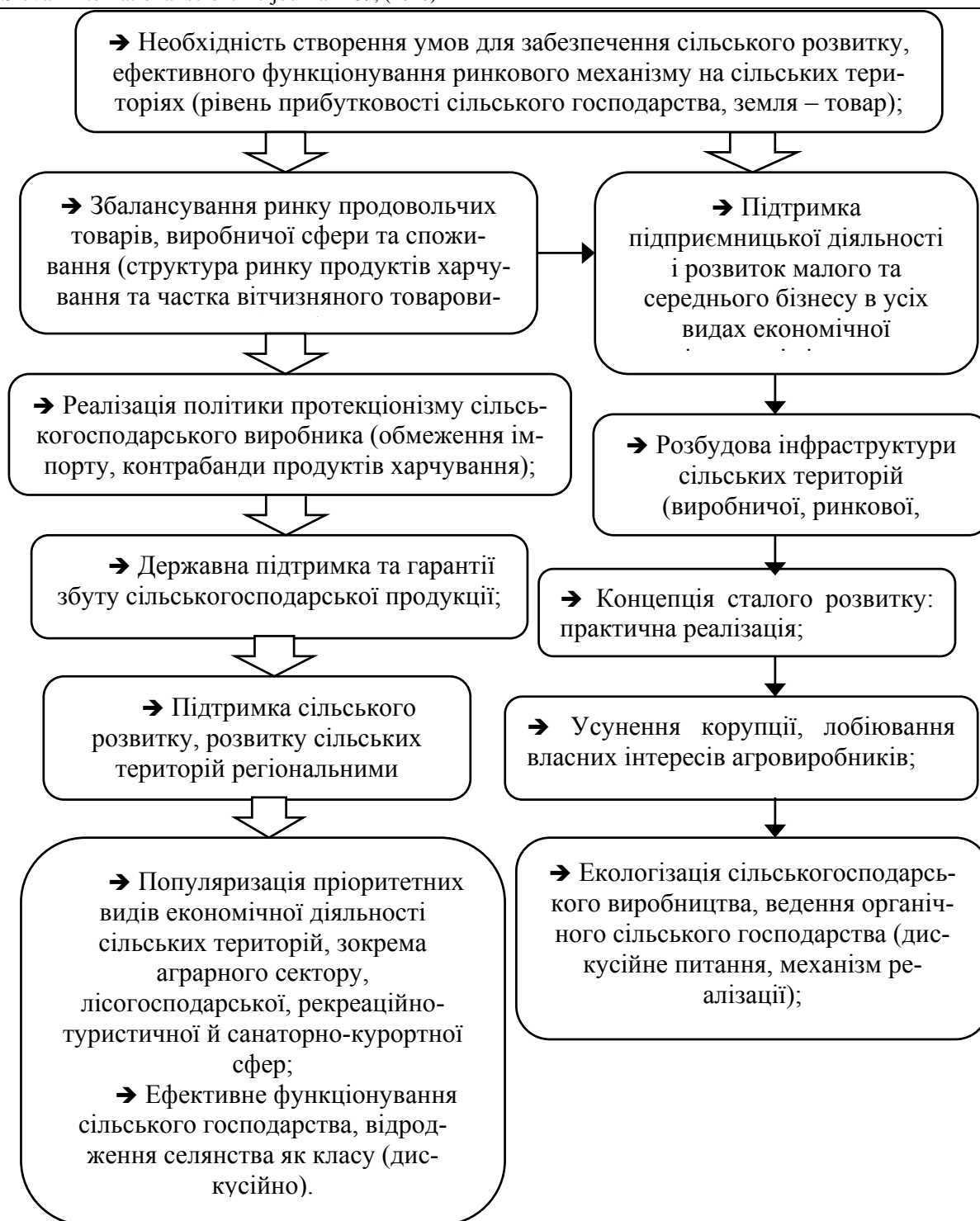

Рис. 12. Основні аспекти вирішення економічних проблем розвитку сільських територій

*Джерело: сформовано автором за результатами дослідження

Сучасна орієнтована модель формування мотиваційних факторів розвитку потенціалу сільських територій за умови її реалізації передбачатиме посилення ролі держави у продовженні і завершенні ефективних реформ на селі. Це можливе шляхом задіяння мотиваційних факторів, що надаватимуть імпульс у виконанні завдань соціально-економічного розвитку сільських територій [3; 5]. Також передбачатиме високу відповідальність органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування за реалізацію завдань, викладених у загальнонаціональних та регіональних програмних документах

розвитку сільських територій. Забезпечуватиме дотримання конституційних прав людини і громадянина та розвиток місцевої демократії та сприятиме формуванню здорової конкурентоспроможності та розвитку людського потенціалу. Крім того, створюватиме умови для забезпечення результативності функціонування промислових підприємств та підприємств аграрної сфери й забезпечуватиме життєво важливі потреби та інтереси сільського населення.

Висновки. Реалізація завдань ефективного розвитку сільських територій за рахунок державної

підтримки сприятиме благоустрою сільських населених пунктів, зростанню доходів, підвищенню рівня і якості життя сільських жителів. У контексті реалізації завдань сільського розвитку зростає роль територіальних громад при розгляді і вирішенні економічних і соціально-культурних питань місцевого значення, зокрема і захисту навколишнього середовища сільських територій.

Економічна політика сільських територій має ґрунтуватись не на модифікаціях управлінського впливу, а на побудові господарського інституту власних системних структурно-економічних зрушень, можливостей використання власного потенціалу.

Також вкрай важливим є проведення на державному рівні регіональної діагностики, яка включатиме оцінювання рівня розвитку регіону, його спеціалізації й комплексності розвитку продуктивних сил, їх ефективності, а також дослідження регіональних ринків товарів і послуг, праці, фінансових структур, рівнів інвестицій та інновацій. Важливе значення при цьому має також аналіз особливостей населення (демографічних показників, системи розселення тощо), оцінювання природно-ресурсного, наукового і виробничого потенціалів, рівня розвитку і розміщення інфраструктури, екологічної безпеки.

Список літератури

1. Бобровська О. Ю. Реалізація Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року: матеріали конференції 28 берез. 2014 р., м. Дніпропетровськ. НАДУ, 2014. 324 с.
2. Газуда Л. М., Ерфан В. Й., Газуда С. М. Сільський розвиток регіону: монографія. Ужгород: Видавництво ФОП Сабов А. М., 2015. 250 с.
3. Гончарук І.В., Томашук І.В. Вплив еколого-економічного фактору на особливості організаційно-економічного механізму використання ресурсного потенціалу сільських територій. ЕКОНОМІКА. ФІНАНСИ. МЕНЕДЖМЕНТ: актуальні питання науки і практики. 2017. № 4 (20). С. 55-62.
4. Гончарук І.В., Томашук І.В. Державне регулювання розвитку ресурсного потенціалу сільських територій: загальні аспекти. ЕКОНОМІКА. ФІНАНСИ. МЕНЕДЖМЕНТ: актуальні питання науки і практики. 2018. № 4 (32). С.19-30.
5. Гончарук І.В., Томашук І.В. Економічна ефективність енергетичної автономії АПК за рахунок використання біопалив. ЕКОНОМІКА. ФІНАНСИ. МЕНЕДЖМЕНТ: актуальні питання науки і практики. 2019. № 2. С. 7-19
6. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 01.04.2020).

7. Жаліло Я.А., Шевченко О.В., Романова В.В. Децентралізація влади: порядок денний на середнь-острокову перспективу. Аналітична доповідь. Національний інститут стратегічних досліджень. К. 2019. 115 с.

8. Заяць Т.А. Трансформація сільського розселення в Україні: кол. моногр. Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НААН України. Київ, 2017. 298 с.

9. Зінчук Т. О., Куцмус Н. М. Принади сільських територій: новий теоретико-методологічний підхід чи забута потреба сільського розвитку? Сталлий розвиток економіки. 2012 № 1 (11). С. 155–161.

10. Калетнік Г.М., Пришляк Н.В. Державна фінансова підтримка сільськогосподарських товаровиробників. Економіка АПК, Вип. 8. 2010. С. 52-55.

11. Козирева О.В., Козирев К.А. Практичні аспекти «розумного зростання» об'єднаних територіальних громад. URL: <https://knute.edu.ua/file/NjY4NQ==/de4f9f996a6810c32e5cdda754075f17.pdf> (дата звернення: 05.10.2019).

12. Луцяк В. В., Томашук І. В. Екологічний менеджмент потенціалу Вінницької області. ЕКОНОМІКА. ФІНАНСИ. МЕНЕДЖМЕНТ: актуальні питання науки і практики. 2019. № 1. С. 33-47.

13. Mazur K.V., Tomashuk I. V. (2019). Governance and regulation as an indispensable condition for developing the potential of rural areas. *Baltic Journal of Economic Studies*, Vol. 5, № 5 December, pp. 67-78.

14. Офіційний сайт Вінницької ОДА. URL: <http://vin.gov.ua/invest/analitika/24898-analitychna-dovidka-za-sichen-2020-roku-shchodo-sotsialno-ekonomichnoho-rozvytku-vinnytskoyi-oblasti> (дата звернення: 15.03.2020).

15. Офіційний веб-сайт Міністерства розвитку громад та територій України. URL: <https://www.minregion.gov.ua> (дата звернення: 21.03.2020).

16. Павлов О.І. Сільські території: теоретико-методологічні засади дослідження. URL: <http://history.org.ua/JournALL/regions/3/5.pdf> (дата звернення: 27.02.2020).

17. Смутчак З.В. Роль державного управління у сталому розвитку сільських територій України. URL: http://economyandsociety.in.ua/journal/10_ukr/82.pdf (дата звернення: 01.03.2020).

18. Tomashuk I. V. (2017). Problems and prospects of management development of rural territories. *Baltic Journal of Economic Studies*, Vol. 3. № 5 December, pp. 214-220.

19. Чугунов І.Я., Павелко А.В., Канєва Т.В., Мазаракі А.А. Державне фінансове регулювання економічних перетворень: монографія/ Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. 376 с.

№39, 2020
Slovak international scientific journal

VOL.2

The journal has a certificate of registration at the International Centre in Paris – ISSN 5782-5319.

The frequency of publication – 12 times per year.

Reception of articles in the journal – on the daily basis.

The output of journal is monthly scheduled.

Languages: all articles are published in the language of writing by the author.

The format of the journal is A4, coated paper, matte laminated cover.

Articles published in the journal have the status of international publication.

The Editorial Board of the journal:

Editor in chief – Boleslav Motko, Comenius University in Bratislava, Faculty of Management

The secretary of the journal – Milica Kovacova, The Pan-European University, Faculty of Informatics

- Lucia Janicka – Slovak University of Technology in Bratislava
- Stanislav Čerňák – The Plant Production Research Center Piešťany
- Miroslav Výtisk – Slovak University of Agriculture Nitra
- Dušan Igaz – Slovak University of Agriculture
- Terézia Mészárosová – Matej Bel University
- Peter Masaryk – University of Rzeszów
- Filip Kocisov – Institute of Political Science
- Andrej Bujalski – Technical University of Košice
- Jaroslav Kovac – University of SS. Cyril and Methodius in Trnava
- Paweł Miklo – Technical University Bratislava
- Jozef Molnár – The Slovak University of Technology in Bratislava
- Tomajko Milaslavski – Slovak University of Agriculture
- Natália Jurková – Univerzita Komenského v Bratislave
- Jan Adamczyk – Institute of state and law AS CR
- Boris Belier – Univerzita Komenského v Bratislave
- Stefan Fišan – Comenius University
- Terézia Majercakova – Central European University

1000 copies

Slovak international scientific journal

Partizanska, 1248/2

Bratislava, Slovakia 811 03

email: info@sis-journal.com

site: <http://sis-journal.com>